

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲ TYRIMŲ TARNYBOS
KORUPCIJOS PREVENCIJOS VALDYBOS
KORUPCIJOS RIZIKOS SKYRIUS**

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos
direktoriaus pavaduotojui
Romui Zienkai

2016-06-   Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAVIVALDYBIŲ ANTIKORUPCIJOS KOMISIJŲ VEIKLOS

Vykdydami Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) Korupcijos prevencijos valdybos (toliau – KPV) Korupcijos rizikos skyriaus (toliau – KRS) funkcijas, nustatytas STT KPV nuostatų, patvirtintų STT direktoriaus 2012 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. 2–325 13.2, 13.3 ir 13.9 punktuose, ir remdamiesi savivaldybių antikorupcijos komisijų (toliau – Komisijos) pateiktais dokumentais¹, kuriuose atsispindi jų vykdomos veiklos praktinis atlikimas, įvertinome ir apibendrinome informaciją apie Komisijų veiklos rezultatus **2015-07-01–2016-03-10**² laikotarpiu.

Apibendrinimo tikslai:

- ✓ įvertinti Komisijų veiklos efektyvumą;
- ✓ nustatyti Komisijų veiklos problemas;
- ✓ pateikti pasiūlymus savivaldybėms dėl Komisijų veiklos tobulinimo, siekiant padidinti

korupcijos prevencijos veiksmingumą.

Apibendrinus informaciją apie Lietuvos Respublikos savivaldybėse veikiančių komisijų veiklą, nustatyta, kad Komisijos yra sudarytos visose **60** savivaldybių. Informaciją apie Savivaldybėse veikiančių Komisijų veiklą ir rezultatus pateikė **59** (iš 60) Lietuvos Respublikos savivaldybių. Duomenų apie Komisijos veiklą **nepateikė** Prienų r. savivaldybė.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 15 str. 4 d. yra reglamentuotos šios pagrindinės Komisijų funkcijos:

1) savivaldybės tarybos reglamento nustatyta tvarka savivaldybės tarybos ar mero iniciatyva dalyvauti atliekant savivaldybės institucijų parengtų teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą;

2) dalyvauti rengiant kovos su korupcija programas ir teikti išvadas savivaldybės tarybai dėl šių programų ir jų įgyvendinimo;

---

¹ Apibendrinimo išvados padarytos remiantis savivaldybių pateiktų dokumentų (Antikorupcijos komisijos posėdžių protokolų bei sprendimų) analize. Jei Savivaldybė tam tikros funkcijos vykdymą patvirtinančių dokumentų nepateikė, buvo laikoma, kad jų nėra.

² 2015 m. liepos 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatos, kuriose nustatyta pareiga Savivaldybės tarybai savo įgaliojimų laikui sudaryti Antikorupcijos komisiją. Įstatymo pakeitimai priimti įgyvendinus Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2011–2014 m. programos įgyvendinimo priemonių plano 7.7 priemonę „parengti ir priimti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymą, kuriuo numatomas antikorupcijos komisijų steigimas atsakingose savivaldybių institucijose“.

3) nagrinėti savivaldybės bendruomenės narių, valstybės institucijų, gyvenamųjų vietovių bendruomenių ar bendruomeninių organizacijų atstovų siūlymus ir pastabas dėl kovos su korupcija priemonių vykdymo;

4) informuoti visuomenę apie savo veiklą, vykdomas korupcijos prevencijos priemones savivaldybėje, taip pat apie kovos su korupcija rezultatus;

5) atlikti kitas kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas, susijusias su savivaldybėje įgyvendinama valstybės politika korupcijos prevencijos srityje.

Atkreiptinas dėmesys, kad siekdami suformuoti vienodus savivaldybėse veikiančių antikorupcijos komisijų sudarymo ir veiklos principus, parengėme Savivaldybės Antikorupcijos komisijos pavyzdinius nuostatus³, kurie 2015 m. birželio 19 d. raštu Nr. 4-01-4599 buvo išsiųsti visoms savivaldybėms. Šiuose Nuostatuose yra reglamentuotos papildomos Komisijų funkcijos:

1) dalyvauti atliekant savivaldybės įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą;

2) STT atlikus korupcijos rizikos analizę savivaldybės įstaigos veiklos srityse, teikti siūlymus dėl rekomendacijų įgyvendinimo ir užtikrinti jų įgyvendinimo kontrolę;

3) koordinuoti savivaldybės, savivaldybės kontroliuojamų įstaigų ir (ar) įmonių, taip pat viešųjų įstaigų, kurių vienas iš steigėjų yra savivaldybės institucija ar įstaiga, vykdomą korupcijos prevencijos politiką ir priemonių įgyvendinimą;

4) nagrinėti gyventojų skundus, teikti išvadas ir rekomendacijas savivaldybės administracijos direktoriui ir savivaldybės tarybai.

Įvertinę Komisijų veiklos efektyvumą aukščiau išvardintų funkcijų vykdymo kontekste, teikiame pastebėjimus dėl Komisijų darbo praktikos, taip pat – pasiūlymus dėl jų veiklos tobulinimo.

1. Dėl Komisijų darbo organizavimo

Apibendrinę Komisijų darbo organizavimo principus, nustatėme, kad:

1.1. Komisijų darbo planus 2015–2016 m. turi parengusios tik Pagėgių ir Kėdainių r. savivaldybėse (iš viso 2), veikiančios Komisijos. Komisijų darbo planus 2016 m. turi parengusios tik Vilniaus m., Šalčininkų r., Jurbarko r. ir Šilutės r. savivaldybėse (iš viso 4), veikiančios Komisijos.

Pasiūlymas: siekiant nuosekliai įgyvendinti priemones, didinančias korupcijos prevencijos veiksmingumą, siūlome visoms savivaldybėse veikiančioms Komisijoms periodiškai rengti ir atnaujinti darbo planus.

1.2. Komisijų posėdžių ataskaitiniu laikotarpiu neorganizavo Kazlų Rūdos, Klaipėdos m., Palangos m., Rokiškio r., Raseinių r. ir Vilniaus r. savivaldybėse (iš viso 6), veikiančios Komisijos. Klaipėdos m. savivaldybė informavo, kad Antikorupcijos komisijų posėdžių nevyko, nes nebuvo išrinktas Antikorupcijos komisijos pirmininkas. Rokiškio r. savivaldybė pranešė, kad Komisija 2015-07-01–2016-03-10 laikotarpiu veiklos nevykdė. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad nors Vilniaus r. savivaldybė informavo⁴, kad Komisija ataskaitiniu laikotarpiu organizavo du eilinius posėdžius ir vieną neeilinį posėdį, Komisijos veiklą patvirtinančių dokumentų nepateikė. Šios savivaldybės nuomone, „<...> Komisija veikia dalykiškai, o ne formaliai ir biurokратиškai, rašydama komisijos posėdžių protokolus ir ataskaitas. Komisijos nariai nuolat susirenka, analizuoja antikoruptioni požiūriu esamą situaciją ir pagal galimybes vykdo Korupcijos prevencijos įstatymo reikalavimus. Komisija visų posėdžių neprotokoluoja, nes manome, kad to daryti nebūtina <...>“, be to „<...> manome, kad pagal Lietuvos Respublikos įstatymus, kitus teisės aktus, protokoluoti Komisijos posėdžius nebūtina. Komisijos posėdžių protokolavimas užims daug laiko, o naudos

³ Nuostatus galima rasti Internete:

http://www.stt.lt/documents/korupcijos_prevencija_2015/Sav_antikorupcijos_komisijos_nuostatai.docx

⁴ 2016-04-06 raštas „Dėl Antikorupcijos komisijų veiklos savivaldybėse ir kovos su korupcija programų atnaujinimo“, Nr. A33(1)-2181-(7.2)

jokios neduos. Manome, kad dėl didelio darbo krūvio ir ateityje protokoluoti Komisijos posėdžius netikslinga <...>“.

Pasiūlymai:

- Pažymėtina, kad nesant oficialiai įformintų Komisijos priimamų sprendimų motyvų mažėja atskaitomybės ir kontrolės galimybės, todėl Vilniaus r. savivaldybėje veikiančios Komisijos darbo praktika gali būti laikytina korupcijos riziką didinančia aplinkybe ir yra tobulintina. Atsižvelgdami į tai, ir siekdami maksimaliai užtikrinti Komisijų veiklos rezultatyvumą bei tinkamą veiklos kontrolę savivaldybės lygmeniu, siūlome visoms savivaldybėse veikiančioms Komisijoms vadovautis Savivaldybės Antikorupcijos komisijos pavyzdinių nuostatų VI skyriuje „Komisijos sudėtis ir darbo organizavimas“ įtvirtintomis normomis, reglamentuojančiomis Komisijos darbo organizavimo (taip pat ir posėdžių organizavimo periodiškumo), principais.

- Užtikrinti, kad visais atvejais Komisijų posėdžių protokoluose būtų fiksuojami priimamų sprendimų motyvai, pateikiami paaiškinimai, išsakytos pastabos, kiekvieno nario atskiroji nuomonė ir kita skaidriai Komisijų veiklai reikšminga informacija.

1.3. Dauguma Komisijų į posėdžius papildomai nekvieta į Komisijos sudėtį neįeinančių Savivaldybės tarybos narių, Savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, Savivaldybės įmonių ir įstaigų vadovų ir darbuotojų bei kitų asmenų. Taip pat posėdžių metu sudėtingų klausimų nagrinėjimui nekvieta kitų valstybės ir savivaldybės įstaigų tarnautojų, kitų darbuotojų ir specialistų. Tačiau pažymėtina, kad Komisijų teigimu, tai lėmė poreikio nebuvimas.

Pasiūlymas: rekomenduojame svarstyti galimybę periodiškai į Komisijų posėdžius kviešti jų sudėtį neįeinančius asmenis, taip pat posėdžių metu sudėtingų klausimų nagrinėjimui pakviesti kitų valstybės ir savivaldybės įstaigų tarnautojus, kitus darbuotojus ir specialistus. Manome, kad tai galėtų ženkliai prisidėti prie dar veiksmingesnio korupcijos prevencijos teisinio reguliavimo, skatintų dar skaidresnę ir atviresnę Komisijos veiklą bei užtikrintų korupcijos prevencijos tikslų įgyvendinimą.

1.4. Veiklos ataskaitą savivaldybės tarybai pateikė **53 %** Komisijų. Tačiau pažymėtina, kad šios funkcijos vykdymo mažesnę aktyvumą, mūsų analizuojamu laikotarpiu, galėjo lemti Komisijų veiklą reglamentuojančiuose vidaus teisės aktuose nustatytas veiklos ataskaitos pateikimo terminas (pavyzdžiui, Joniškio r. savivaldybės Komisijos nuostatuose reglamentuota, kad Komisijos pirmininkas kasmet iki gegužės 1 d. teikia savivaldybės tarybai Komisijos veiklos ataskaitą. Kitų Komisijų veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose nustatyta, kad „<...> „veiklos ataskaita bus teikiama pasibaigus metams <...>“ ir pan.). Be to, kai kurios savivaldybės informavo, kad pavėluotai atnaujino Komisijų sudėtį. Atsižvelgiant į tai, ataskaitos savivaldybių taryboms nebuvo teiktos, nes Komisijos veiklos nevykdė.

Pasiūlymai:

- Pažymėtina, kad Komisijų veiklą koordinuoja ir kontroliuoja savivaldybių tarybos. Todėl, siekdami maksimaliai užtikrinti Komisijų veiklos skaidrumą bei jos veiklos kontrolę tiek savivaldybės, tiek visuomeniniu lygmeniu, rekomenduojame Savivaldybių taryboms, kaip Komisijų veiklą koordinuojantiems ir kontroliuojantiems subjektams, Komisijų veiklą reglamentuojančiuose vidaus teisės aktuose įtvirtinti prievolę Komisijoms periodiškai, bet ne rečiau kaip kartą per metus, teikti savivaldybės taryboms veiklos ataskaitą⁵.

- Svarstyti galimybę savivaldybių taryboms parengti vidaus teisės aktą, nustatantį reikalavimus Komisijų veiklos ataskaitų struktūrai ir turiniui bei užtikrinti, kad Komisijų veiklos ataskaitos atitiktų bendruosius raštvedybos reikalavimus.

2. Dėl Komisijų dalyvavimo atliekant teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą

⁵ Pavyzdžiui, Ignalinos r. savivaldybė 2016-03-31 raštu Nr. R2-688–325, mus informavo, kad Antikorupcijos komisijos nuostatų, patvirtintų Ignalinos r. savivaldybės tarybos 2015-07-09 sprendimu T-107 25 punkte yra numatyta, kad Komisijos pirmininkas, savivaldybės tarybai pareikalavus, teikia komisijos veiklos ir kovos su korupcija programos įgyvendinimo ataskaitą.

Įvertinę savivaldybių pateiktą informaciją apie Komisijų veiklą teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo srityje, nustatėme, kad didžioji dalis savivaldybėse veikiančių Komisijų analizuojamu laikotarpiu nedalyvavo atliekant savivaldybės institucijų parengtų teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad Širvintų r. savivaldybės Komisija suderino 5 teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo pažymas; Tauragės r. savivaldybės Komisija nuolat dalyvauja rengiant savivaldybės teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo pažymas; Vilniaus m. savivaldybė informavo, kad savivaldybės Komisijos pirmininkas K. Nėnius savivaldybės tarybos posėdžio metu 2016-02-03 kreipėsi į savivaldybės administraciją, prašydamas antikorupciniu požiūriu įvertinti savivaldybės tarybos sprendimo projektą „Daugiafunkcinio sveikatinimo, ugdymo, švietimo, kultūros ir užimtumo skatinimo komplekso įgyvendinimas koncesijos būdu“; Kauno r. savivaldybėje veikianti Komisija 2015-12-15 vykusio Komisijos posėdžio metu susipažino / derino savivaldybės tarybos sprendimo projekto „Dėl leidimo laidoti išdavimo, laidojimo ir kapinių lankymo Kauno rajono savivaldybės teritorijoje“, pažymą; Kelmės r. savivaldybės Komisija teikė siūlymus dėl antikorupcinių plakatų ir vaizdo klipų konkurso moksleiviams „Korupcijos naudą velniai gauda“, nuostatų; Klaipėdos r. savivaldybė informavo, kad į savivaldybės tarybai teiktą Komisijos veiklos ataskaitą „įtraukė“ motyvuotą išvadą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo savivaldybėje, kurioje buvo pateikti 4 pasiūlymai savivaldybės neformalaus ugdymo įstaigoms; Pagėgių r. savivaldybė informavo, kad savo iniciatyva atliko / dalyvavo atliekant 4 savivaldybės teisės aktų projektų antikorupcinius vertinimus; Šakių r. savivaldybė informavo, kad 2016-03-03 protokolo Nr. PP-1, posėdžio metu komisija kreipėsi į Šakių rajono savivaldybės administracijos direktorių dėl 2014 m. liepos 23 d. įsakymo Nr. AT -723 „Dėl teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo“ įgyvendinimo; Telšių r. savivaldybė informavo, kad Komisija pateikė 1 siūlymą savivaldybės tarybai dėl savivaldybės, savivaldybės kontroliuojamų įstaigų ir (ar) įmonių, taip pat viešųjų įstaigų, kurių vienas iš steigėjų yra savivaldybės institucija ar įstaiga, vidaus teisės aktų tobulinimo (viešųjų pirkimų organizavimo srityje), siekdama sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę. Pažymėtina, kad nors Šilalės r. savivaldybė informavo, kad Komisija savo iniciatyva atliko / dalyvavo atliekant 2 savivaldybės teisės aktų projektų antikorupcinius vertinimus, atkreipiame dėmesį, kad teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo atlikimo procedūros yra reglamentuotos Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklėse, patvirtintose 2014-03-12 Vyriausybės nutarimu Nr. 243⁶.

Taip pat pažymėtina, kad nors Pakruojo r. savivaldybė nurodė, kad 1 kartą kreipėsi į savivaldybės administraciją ar kitas savivaldybės įstaigas, prašydama atlikti teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą, šios funkcijos vykdymą patvirtinančių dokumentų nepateikė. Nors Šilalės r. savivaldybė ir Šiaulių m. savivaldybė informavo, kad teikė siūlymus savivaldybės tarybai dėl savivaldybės, savivaldybės kontroliuojamų įstaigų ir (ar) įmonių, taip pat viešųjų įstaigų, kurių vienas iš steigėjų yra savivaldybės institucija ar įstaiga, vidaus teisės aktų tobulinimo, siekdama sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę, t. y., savivaldybės teigimu, „<...> atlikus kasmetinį vertinimą išvados buvo pateiktos skyriui, kuris buvo vertinamas <...>“, funkcijos vykdymą patvirtinančių dokumentų savivaldybė nepateikė.

Nors Trakų r. savivaldybė informavo, kad Komisija savo iniciatyva dalyvavo atliekant savivaldybės teisės aktų projektų antikorupcinius vertinimus, savivaldybės tarybos iniciatyva atliko / dalyvavo atliekant savivaldybės teisės aktų projektų antikorupcinius vertinimus bei savivaldybės mero iniciatyva atliko / dalyvavo atliekant savivaldybės teisės aktų projektų antikorupcinius vertinimus, teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo funkcijos vykdymą patvirtinančių dokumentų nepateikė.

Pasiūlymas: siekiant užtikrinti veiksmingą Komisijų dalyvavimą atliekant savivaldybės institucijų parengtų teisės aktų projektų vertinimą bei efektyvią korupcijos prevenciją, Komisijoms siūlome aktyviau dalyvauti teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo procese, pavyzdžiui, užtikrinti šios antikorupcinės priemonės vykdymo savivaldybėje, kontrolę, derinti (vizuoti)

⁶ Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=f5fb2df0b02311e39a619f61bf81ad0a>

savivaldybės teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo pažymų projektus, teikti siūlymus savivaldybės tarybai dėl savivaldybės, savivaldybės kontroliuojamų įstaigų ir (ar) įmonių vidaus teisės aktų tobulinimo, siekiant sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę, vykdyti savivaldybės institucijų rengiamų teisės aktų projektų stebėseną ir atsižvelgiant į stebėsenos rezultatus, kreiptis į savivaldybės administraciją ar kitas Savivaldybės įstaigas prašant atlikti teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą.

3. Dėl Komisijų dalyvavimo rengiant kovos su korupcija programas ir išvadų savivaldybių taryboms dėl šių programų ir jų įgyvendinimo, teikimo

Išanalizavę savivaldybių pateiktą informaciją apie Komisijų veiklą kovos su korupcija programų rengimo ir jų įgyvendinimo stebėsenos srityje, nustatėme, kad:

3.1. 47 savivaldybėse⁷ veikiančios Komisijos dalyvauja rengiant kovos su korupcija programas ir vykdo jų įgyvendinimo stebėseną arba atlieka vieną iš šių funkcijų. Praktinio įgyvendinimo aspektu įvertinę dokumentus, kuriuose atsispindi šios funkcijos atlikimas, nustatėme, kad dažniausiai Komisijos posėdžių metu yra susipažįstama su jau parengtos kovos su korupcija programos projektu ir, jei pastabų ir pasiūlymų nėra, Komisijos nutaria teikti programos projektus tvirtinti savivaldybės tarybai. Pažymėtina, kad kai kurios savivaldybės, pavyzdžiui, Jonavos r. savivaldybė nurodo, kad Komisija dalyvavo rengiant savivaldybės kovos su korupcija programą (2015-12-17 savivaldybės tarybos sprendimas Nr. 1TS-0306), plačiau nedetalizuodama, koku būdu (pavyzdžiui, rengiant programą, svarstant programos projektą posėdyje, atlikdama anksčiau galiojusios programos veiksmingumo analizę ir pan.), Komisija dalyvavo rengiant programą.

3.2. Komisijų veiklos veiksmingumo analizės atlikimo metu, nustatyta, kad dažnai programos įgyvendinimo stebėseną (monitoringas), apsiriboja tuo, kad Komisijos posėdžių metu, asmuo, atsakingas už korupcijos prevencijos funkcijos vykdymą, pateikia (pristato) informaciją Komisijai apie programos įgyvendinimo eigą ir atsižvelgiant į tai, Komisijų nariai nutaria pritarti programos įgyvendinimo ataskaitai.

3.3. Savivaldybės bendruomenės narių, valstybės institucijų, gyvenamųjų vietovių bendruomenių ir bendruomeninių organizacijų atstovų siūlymai ir pastabos dėl kovos su korupcija priemonių vykdymo daugumoje savivaldybių svarstomi nebuvo, nes siūlymų ir pastabų nebuvo negauta.

3.4. Įvertinus savivaldybių pateiktą informaciją dėl išvadų savivaldybių taryboms dėl kovos su korupcija programos įgyvendinimo, pateikimo, nustatyta, kad išvadas savivaldybių taryboms dėl kovos su korupcija programų įgyvendinimo tarybai pateikė tik **27 %** Komisijų. Tačiau pažymėtina, kad šios funkcijos vykdymo mažesnę aktyvumą mūsų analizuojamu laikotarpiu galėjo lėmė kovos su korupcija programose aktuose nustatytas jų įgyvendinimo ataskaitos pateikimo terminas (1 kartą per metus). Taip pat nustatyta, kad kai kurios savivaldybės kovos su korupcija programas patvirtino tik 2015 m. IV ketv.

Pasiūlymai: siekiant aktyviau ir veiksmingiau prisidėti prie kovos su korupcija programos rengimo ir jos įgyvendinimo stebėsenos atlikimo procedūrų bei užtikrinti efektyvią korupcijos prevenciją, rekomenduojame:

- Inicijuoti darbo grupės, kurios tikslas – parengti / atnaujinti kovos su korupcijos programą, sudarymą, o į sudarytą darbo grupę deleguoti bent po vieną Komisijos narį. Mūsų nuomone, tokiu būdu Komisija galėtų tiesiogiai dalyvauti kovos su korupcija programos rengimo procedūrose bei realiai prisidėti prie rezultatyvesnės kovos su korupcija programos parengimo ir antikorupcinės aplinkos kūrimo.

- Inicijuoti parengtų / atnaujintų savivaldybės tarybos programų projektų derinimą su STT.

- Aktyviau vykdyti savivaldybės kovos su korupcija programos ir jos priemonių vykdymo koordinavimo funkciją, pavyzdžiui, periodiškai (kas ketvirtį) raštu kreiptis į asmenis, atsakingus už

⁷ Informacijos apie Komisijos veiklą nepateikė Prienų r. savivaldybė, o Birštono, Kaišiadorių r., Kauno m., Kauno r., Kazlų Rūdos, Klaipėdos m., Palangos m., Raseinių r., Rokiškio r., Širvintų r., Ukmergės r. savivaldybės informavo, kad Komisijos nedalyvavo vykdant šią kovos su korupcija priemonę. Vilniaus r. savivaldybė nepateikė šios antikorupcinės priemonės vykdymą patvirtinančių dokumentų.

korupcijos prevenciją savivaldybėje, kad pateiktų Komisijai informaciją apie programoje reglamentuotų priemonių įgyvendinimo eigą, jų veiksmingumą ir rezultatų pasiekimą. Apie programos įgyvendinimo eigą raštu informuoti Savivaldybės administracijos direktorių / savivaldybės merą.

- Periodiškai atlikti savivaldybės kovos su korupcija programos veiksmingumo ir (ar) poveikio vertinimo analizę⁸ ir teikti siūlymus dėl efektyvesnio jos įgyvendinimo. Atkreiptinas dėmesys, kad ypač svarbu savivaldybės kovos su korupcija programos veiksmingumo ir (ar) poveikio vertinimo analizę atlikti prieš rengiant naują kovos su korupcija programą, nes tai leistų pagrįsti tinkamiausių naujos programos tikslų, uždavinių ir optimaliausių priemonių parinkimą ir užtikrinti jų įgyvendinimą.

- Periodiškai teikti išvadas savivaldybės tarybai dėl kovos su korupcija programos ir jos įgyvendinimo.

- Esant poreikiui, inicijuoti savivaldybės kovos su korupcija programos priemonių plano tikslinimą, papildymą, atnaujinimą ar keitimą (pavyzdžiui, atsižvelgiant į korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu identifikuotus korupcijos rizikos veiksnius, asmenų pateiktus skundus, informaciją žiniasklaidoje, atliktų sociologinių tyrimų rezultatus ir pan.).

4. Dėl Komisijų dalyvavimo atliekant savivaldybės įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą

Išanalizavę savivaldybių pateiktą informaciją apie Komisijų veiklą dalyvaujant savivaldybės įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo procedūrose išsiaiškinome, kad:

4.1. 64 proc. savivaldybių informavo, jog Komisijos analizuojamu laikotarpiu nedalyvavo atliekant įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą. Tuo tarpu likusių savivaldybių teigimu, Komisijos dalyvavo atliekant savivaldybės įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą, vykdydamos atskiras funkcijas, tokias kaip: „nustatė veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė“, „svarstė (derino) savivaldybės išvadą dėl veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelės korupcijos pasireiškimo tikimybė“, „teikė pasiūlymus korupcijos rizikos veiksniams valdyti, sumažinti ir (ar) pašalinti“, „teikė pasiūlymus savivaldybės tarybai, merui ir savivaldybės administracijos direktoriui dėl korupcijos prevencijos prioritetų savivaldybės kontroliuojamų įstaigų ir (ar) įmonių, taip pat viešųjų įstaigų, kurių vienas iš steigėjų yra savivaldybės institucija ar įstaiga, veiklos srityse“.

4.2. Praktinio įgyvendinimo aspektu įvertinę savivaldybių pateiktus dokumentus, kuriuose atspindi šios funkcijos atlikimas, nustatėme, kad: dažniausiai Komisijos posėdžių metu yra tik susipažįstama (ir pritariama) STT parengtiems raštams „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“ ir pasirenkama viena ar kelios STT rekomenduotinos sritys, kuriose yra tikslinga atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą. Komisijos savo iniciatyva neanalizuoja savivaldybėse atliktų auditų patikrinimų metu gautų rezultatų, įvairių sociologinių tyrimų duomenų, pranešimų visuomenės informavimo priemonėse, piliečių skundų ir kitos reikšmingos informacijos, siekdamas nustatyti papildomas veiklos sritis, kuriose yra tikslinga atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, atsižvelgiant į konkrečios savivaldybės veiklos specifiką. O savivaldybės išvados dėl veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, derinimas, apsiriboja tuo, kad Komisijos nederina išvadų projektų, o tik susipažįsta su STT jau pateikta išvada dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės. Pažymėtina, kad kaip geros praktikos pavyzdys gali būti paminėta Joniškio r. savivaldybė, kurioje veikianti Komisija inicijavo Korupcijos prevencijos priemonių, parengtų pagal korupcijos pasireiškimo tikimybės 2015 m. analizės ir vertinimo rezultatus sąrašo, patvirtinto šios savivaldybės administracijos direktoriaus 2015-10-29 įsakymu Nr. A-1061, parengimą.

⁸ Pavyzdžiui, paanalizuoti, kiek (ar) padidėjo asmenų pasitikėjimas savivaldybe bei jos kontroliuojamų įmonių bei įstaigų veikla įgyvendinus programą ar atskiras jos priemones, kaip pagerėjo savivaldybės teikiamų paslaugų kokybė, kiek (ar) sumažėjo korupcijos paplitimas savivaldybės teritorijoje ir pan.

4.3. Praktinio įgyvendinimo aspektu įvertinę kaip savivaldybių, kuriose atlikome korupcijos rizikos analizes, Komisijos užtikrino / vykdė mūsų korupcijos rizikos analizės atlikimo metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo kontrolę ir kokius siūlymus teikė dėl mūsų korupcijos rizikos analizės atlikimo metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo, nustatėme, kad Klaipėdos r. savivaldybė informavo, kad užtikrino / vykdė mūsų korupcijos rizikos analizės atlikimo metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo kontrolę, nes mūsų pateiktos rekomendacijos yra įtrauktos į savivaldybės 2015–2016 m. kovos su korupcija programą, o Komisija vykdo minėtos programos įgyvendinimo kontrolę. Nors Šiaulių m., Šilalės r., Molėtų r. ir Pagėgių r. savivaldybė informavo, kad užtikrino / vykdė mūsų korupcijos rizikos analizės atlikimo metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo kontrolę, funkcijos vykdymą patvirtinančių dokumentų nepateikė. Pagėgių r. savivaldybės Antikorupcinės komisijos 2015 m. veiklos ataskaitos 2016 m. kovo mėn. projekte tik yra nurodoma, kad „<...> Komisija vykdė savivaldybės antikorupcijos priemonių plano priežiūrą, keitėsi informacija su Savivaldybės administracijos skyriais dėl korupcijos prevencijos užtikrinimo <...>“.

Pasiūlymai: siekiant aktyviau ir veiksmingiau dalyvauti atliekant savivaldybės įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą, siūlome:

- Užtikrinti šios korupcijos prevencijos priemonės vykdymo savivaldybėje kontrolę.
- Periodiškai (pavyzdžiui, kartą per metus), analizuoti savivaldybėje atliktus auditus, įvairių patikrinimų metu gautus rezultatus, įvairių sociologinių tyrimų duomenis, pranešimus visuomenės informavimo priemonėse, piliečių skundus ir kitą reikšmingą informaciją, siekiant nustatyti papildomas savivaldybės veiklos sritis, kuriose tikslinga atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, atsižvelgiant į konkrečios savivaldybės veiklos specifiką.
- Svarstyti (derinti) Savivaldybės išvados dėl veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, projektą.
- Teikti pasiūlymus savivaldybės administracijos direktoriui korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu identifikuotiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti, sumažinti ir (ar) pašalinti.
- Nustatyti efektyvias ir realias priemones nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti, sumažinti ir (ar) pašalinti arba inicijuoti nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ir (ar) sumažinti skirtų priemonių įtraukimą į savivaldybių kovos su korupcija programų įgyvendinimo priemonių planus.
- Rengiant ir (ar) atnaujinant savivaldybių korupcijos prevencijos programas ir programų įgyvendinimo priemonių planus, įvertinti, ar taikytos antikorupcinės priemonės pašalino nustatytas korupcijos priežastis ir (ar) sumažino korupcijos pasireiškimo tikimybę savivaldybių veiklos srityse, ar būtina nustatyti naujas priemones šioms korupcijos rizikoms valdyti.
- Užtikrinti / vykdyti STT korupcijos rizikos analizės atlikimo metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo kontrolę, pavyzdžiui, raštu kreiptis į asmenis, atsakingus už korupcijos prevenciją savivaldybėje (ar atskirus savivaldybių struktūrinius padalinius), kad pateiktų Komisijai, (o vėliau ir STT), informaciją apie korupcijos rizikos analizės metu pateiktų pasiūlymų įgyvendinimo eigą.
- Esant poreikiui teikti siūlymus dėl STT korupcijos rizikos analizės atlikimo metu pateiktų rekomendacijų efektyvesnio įgyvendinimo.

5. Dėl gyventojų pateiktų skundų / pranešimų nagrinėjimo

Įvertinus savivaldybių pateiktą informaciją, nustatyta, dauguma Komisijų piliečių skundų nenagrinėjo, nes jų nebuvo gauta. Tačiau pažymėtina, kad Kauno m. savivaldybė informavo, jog joje veikianti Komisija gavo 290 gyventojų skundų, tačiau jų didžioji dalis buvo nesusijusi su Komisijos kompetencija, todėl po išnagrinėjimo buvo persiųsti nagrinėti pagal kompetenciją. Pažymėtina, kad ši savivaldybė taip pat informavo, kad 7 skunduose pateikta informacija buvo perduota STT ar kitoms atsakingoms institucijoms, kaip informacija, turinti nusikalstamos veikos požymių. Alytaus m. savivaldybė informavo, kad Komisija nagrinėjo 3 skundus; Šakių r. savivaldybė informavo, kad Komisija išnagrinėjo 4 gyventojų pateiktus skundus ir dėl vieno skundo

2015 m. sausio 2 d. vykusio posėdžio metu priėmė sprendimą, perduoti pranešimą nagrinėti valstybės institucijai; Panevėžio r. savivaldybė informavo, kad Komisija išnagrinėjo gyventojų pateiktus 4 skundus; Varėnos r. savivaldybė informavo, kad išnagrinėjo 3 skundus; Birštono r. savivaldybė informavo, kad išnagrinėjo vieną gyventojų skundą, Jurbarko r. savivaldybė informavo, kad nagrinėjo vieną gyventojų skundą ir pateikė išvadas / rekomendacijas Savivaldybės tarybai ir Savivaldybės administracijos direktoriui, atsižvelgiant į skundo nagrinėjimo rezultatus; Zarasų r. savivaldybė informavo, kad išnagrinėjo vieną anoniminį skundą; Kalvarijos savivaldybė informavo, kad išnagrinėjo vieną gyventojų pateiktą skundą / pranešimą, kuriame pateikta informacija nepasitvirtino. Pažymėtina, kad nors Pakruojo r. savivaldybė mus informavo, kad išnagrinėjo 5 gyventojų pateiktus skundus, funkcijos vykdymą patvirtinančių dokumentų nepateikė.

Pasiūlymai: atsižvelgdami į gyventojų pateiktų skundų / pranešimų nagrinėjimo funkcijos vykdymo analizės rezultatus, teikiame šiuos siūlymus Komisijoms dėl veiksmingesnio, nešališko ir sklandaus šios funkcijos vykdymo:

- Teikti išvadas / rekomendacijas savivaldybės tarybai ir savivaldybės administracijos direktoriui, atsižvelgiant į skundų nagrinėjimo rezultatus.

- Teikti STT ar kitoms atsakingoms institucijoms gautą informaciją apie korupcines veikas, turinčias nusikalstamos veikos požymių.

- Suderinus su savivaldybės įstaigos vadovu, pavišinti kitiems savivaldybės įstaigos darbuotojams ir žiniasklaidoje teisės aktų nustatyta tvarka užfiksuotus korupcijos faktus.

- Teikti pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos ir kontrolės savivaldybės įstaigos veiklos srityje, kad joje nustatyti korupcijos faktai nepasikartotų.

- Savivaldybės interneto tinklalapyje viešinti aiškia institucijos vadovų (taip pat ir Komisijų) poziciją, kad yra skatinami darbuotojų pranešimai apie pastebėtus galimus korupcijos ar kitokių pažeidimų atvejus. Tokia pozicija turėtų būti primenama per įvairius mokymus ir tapti institucijos kultūros dalimi.

- Užtikrinti, kad asmenims, pranešusiems apie korupciją, bus teikiamas grįžtamasis ryšys, kartu nurodant, koku būdu grįžtamasis ryšys bus teikiamas⁹.

5. Dėl Komisijų bendradarbiavimo su valstybės institucijomis ir įstaigomis, savivaldybės bendruomene ir žiniasklaidos atstovais

Įvertinus 59 savivaldybių pateiktą informaciją apie Komisijų bendradarbiavimą su valstybės institucijomis ir įstaigomis, savivaldybės bendruomene ir žiniasklaidos atstovais, nustatyta, kad analizuojamu laikotarpiu Komisijos bendradarbiavimo funkciją vykdė gana pasyviai. Net 29 savivaldybės (iš 59) informavo, kad su kitomis institucijomis nebendradarbiavo: tai – Alytaus r., Birštono, Biržų r. Druskininkų, Elektrėnų, Kaišiadorių r., Kalvarijos, Kauno r., Kazlų Rūdos, Klaipėdos m., Kupiškio r., Marijampolės m., Molėtų r., Pagėgių, Palangos., Pasvalio r., Plungės r., Raseinių r., Rokiškio r., Skuodo r., Širvintų r. Švenčionių r., Trakų r., Ukmergės r., Utenos r., Vilkaviškio r., Vilniaus r., Visagino r., ir Zarasų r. savivaldybėse veikiančios Komisijos. Nors Jonavos r. savivaldybė nurodė, kad Komisija bendradarbiavo su 5 institucijomis, nepateikė funkcijos vykdymą patvirtinančių dokumentų. Atkreiptinas dėmesys, kad pasyvi Komisijų veikla bendradarbiavimo srityje¹⁰ neskatina visuomenės nepakantumo korupcijos apraiškoms ir

⁹ Pastarieji du pasiūlymai suformuluoti atsižvelgiant į viešosios įstaigos „Transparency international“ Lietuvos skyrius (TILS) atliktą tyrimą „Pranešimų kanalai Lietuvoje – informavimo standartų analizė“, rezultatus, nuoroda internete <http://www.transparency.lt/wp-> bei atliktą tyrimą „Pranešimų kanalai Lietuvoje – informavimo standartų analizė“. Šios analizės tikslas – išsiaiškinti kaip valstybės institucijų internetiniuose tinklalapiuose yra pateikiama informacija susijusi su galimybe pranešti apie korupcinio pobūdžio veiklas bei gautų pranešimų nagrinėjimo tvarka, nuoroda internete <http://www.transparency.lt/wp-content/uploads/2015/11/Prabilti-Lietuvoje.-Praneseju-apsaugos-problemos.pdf>

¹⁰ Bendradarbiavimas apima keitimąsi informacija, pasiūlymų teikimą, reagavimą į gautus pasiūlymus, veiksmų derinimą, metodinės pagalbos teikimą, kitus veiksmus, būtinus korupcijos prevencijai ir priežiūrai vykdyti. Padalinių ir asmenų, valstybės ar savivaldybių įstaigose vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklos ir bendradarbiavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 607, 13 p. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=233772&p_tr2=2.

nepakankamai užtikrina korupcijos prevencijos priemonių veiksmingumą derinant visų korupcijos prevencijos subjektų veiksmus, keičiantis subjektams reikalinga informacija ir teikiant vienas kitam kitokią pagalbą.

Pasiūlymai: siekiant užtikrinti tinkamą korupcijos prevencijos tikslų įgyvendinimą, Komisijoms rekomenduojame:

- Keistis informacija su savivaldybės struktūriniais ir teritoriniais padaliniais, kitomis valstybės institucijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis tinkamai korupcijos prevencijai ir kontrolei užtikrinti.

- Derinti veiksmus korupcijos prevencijos srityje.

- Organizuoti antikorupcinį švietimą vaikams (moksleiviams), jaunimui (studentams) ir savivaldybės tarnautojams (seminarai, diskusijos, tiksliniai vizitai ir kitos antikorupcinės iniciatyvos (pvz., renginiai skirti Tarptautinei antikorupcijos dienai paminėti).

6. Dėl Komisijų veiklos viešinimo

Įvertinus 59 savivaldybių pateiktą informaciją apie Komisijų veiklos viešinimą savivaldybių interneto tinklalapiuose, nustatyta, kad Kaišiadorių r., Kazlų Rūdos, Klaipėdos m., Mažeikių r., Palangos, Radviliškio r., Raseinių r., Rokiškio r., Ukmergės r., Vilniaus r. savivaldybės (iš viso 10), informavo, kad neteikė ir reguliariai neatnaujino informacijos apie Komisijos veiklą, vykdomas korupcijos prevencijos priemones savivaldybėje bei antikorupcinės veiklos rezultatus Savivaldybės interneto tinklalapyje ir (ar) kitose visuomenės informavimo priemonėse. O Vilniaus m. savivaldybė informavo, kad šiuo metu yra bendradarbiaujama su savivaldybės Personalo departamento Etikos ir nusižengimų skyriumi bei e. miestas departamentu dėl atskiros paskyros, kuri suteiks galimybę ne tik skelbti rengiamų teisės aktų antikorupcinius vertinimus, bet ir gyventojams pateikti e. skundus. Atsižvelgdami į tai, kad 48 savivaldybės informavo, teikusios ir reguliariai atnaujinusios informaciją apie savo veiklą, vykdomas korupcijos prevencijos priemones savivaldybėje bei antikorupcinės veiklos rezultatus savivaldybės interneto tinklalapyje ir (ar) kitose visuomenės informavimo priemonėse, atsitiktiniu atrankos būdu antikorupciniu požiūriu įvertinome atskirų savivaldybių interneto tinklalapių turinį. Pagirtina, kad dauguma savivaldybių interneto tinklalapiuose yra skelbiama aktuali informacija apie Komisijų veiklą, t. y. Komisijų sudėtis, jų veiklą reglamentuojantys teisės aktai, posėdžių protokolai. Tačiau pasigesta Komisijų veikos ataskaitų bei naujienų apie Komisijų veiklą antikorupcinio švietimo srityje (pavyzdžiui, informacijos apie Komisijų dalyvavimą antikorupcinio švietimo renginiuose bei kitose antikorupcinėse iniciatyvose, Komisijų bendradarbiavimą su kitomis valstybės institucijomis ir įstaigomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, savivaldybės bendruomene ir žiniasklaidos atstovais korupcijos prevencijos klausimais bei bendradarbiavimo rezultatus), siekiant skatinti visuomenės nepakantumą korupcijos apraiškoms ir pan.).

Pasiūlymai:

- Savivaldybės interneto tinklalapyje ir (ar) kitose visuomenės informavimo priemonėse laiku skelbti kasmetines Komisijų veiklos ataskaitas bei kitą aktualią su Komisijų veikla susijusią informaciją.

- Reguliariai atnaujinti savivaldybės interneto tinklalapyje ir (ar) kitose visuomenės informavimo priemonėse skelbiamą informaciją apie Komisijų veiklą.

- Užtikrinti, kad savivaldybės interneto tinklalapis atitiktų Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 16 d. nutarimo Nr. 1721 redakcija), nurodytus reikalavimus¹¹, kurie įsigalioja nuo 2016 m. liepos 1 d.

- Komisijoms svarstyti galimybę sukurti Facebook paskyrą, skirtą Komisijos veiklos viešinimui.

¹¹ Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3FB3953EFFDC/NqhwUnquKf>

Atsižvelgdami į Komisijų veiklos efektyvumo analizės rezultatus, darome išvadą, kad dauguma savivaldybėse veikiančių Komisijų analizuojamu laikotarpiu vykdė antikorupcinę veiklą, tačiau ne visais atvejais jų vykdoma veikla buvo rezultatyvi. Tokiu būdu Komisijos nepakankamai pasinaudojo Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo suteikta galimybe skaidrinti ir tobulinti administracines procedūras nuosekliai įgyvendinant priemones, didinančias korupcijos prevencijos veiksmingumą.

Taip pat norėtume pažymėti, kad Komisijų veiklos veiksmingumo analizės metu nustatėme šias Komisijų veiklos problemas:

- Su korupcijos prevencija ir Antikorupcijos komisijos veikla susijusių teisės aktų nevykdymas;
  - Formalus požiūris į korupcijos prevenciją;
  - Nuomonė, kad „pas mus viskas yra gerai“;
  - Kompetencijos trūkumas;
  - Komisijų nariai dėl tiesioginių pareigų vykdymo neturi galimybės pakankamai laiko skirti korupcijos prevencijai;
  - Viešumo ir atvirumo stoka;
  - Komisijos funkcijų neformalus delegavimas vienam Komisijos nariui (paprastai atsakingam už korupcijos prevenciją);
  - Antikorupcijos komisija – ne kovos su korupcija, o politinių oponentų „persekiavimo“ įrankis;
  - Prieštaringas visuomenės požiūris į korupciją, pakantumas korupcijai ir neaktyvumas antikorupcinėje veikloje;
  - Žiniasklaidos priemonių gyventojams teikiama klaidinanti informacija apie galimas korupcijos apraiškas savivaldybėse mažina Komisijų pastangas kovojant su korupcijos apraiškomis.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlome:

1. Šį apibendrinimą paskelbti STT tinklalapyje, parengiant pranešimą spaudai.
2. Komisijų veiklos analizės metu gautus duomenis naudoti priimant sprendimus dėl veiklos sričių, kuriose savivaldybėms būtų tikslinga atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo, taip pat – priimant sprendimus dėl korupcijos rizikos analizių atlikimo ar neatlikimo savivaldybių veiklos srityse.
3. Informuoti savivaldybes ir Lietuvos savivaldybių asociaciją.
4. Apibendrinimą pristatyti susitikimo su Vilniaus regiono antikorupcinių komisijų atstovais metu.

Skyriaus viršininkas

Vidmantas Mečkauskas